

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Etuusjärjestelmät osana jatkuvan oppimisen järjestelmää

11.3.2020

Etuusjärjestelmien merkitys haasteiden ratkaisussa

- Heikot perustaidot omaavien heikko osallistuminen
 - estävätkö taloudelliset tekijät joitakin osallistumasta koulutukseen?
 - missä määrin etuuksilla voidaan kannustaa koulutukseen?
- Yksilöiden kannusteet osallistua ”oikeaan” koulutukseen
 - ohjaako etuusjärjestelmä epätarkoituksenmukaisesti tutkintotavoitteiseen (ja ylipäätään formaaliin) koulutukseen?
- Koulutuksen kasautuminen
 - julkisen talouden ja resurssien tarkoituksenmukaisen jakautumisen näkökulmat

Heikot perustaidot omaavien heikko osallistuminen

- OECD:n PIAAC-tutkimuksen mukaan heikot perustaidot omaavista 25-64 vuotiaista työhön liittyvään koulutukseen osallistui 29 prosenttia. 61 prosenttia ei osallistunut eikä edes halunnut osallistua
- On epäselvää, missä määrin taloudellisilla kannusteilla pystytään alentamaan kouluttautumisen esteitä ja vaikuttamaan kouluttautumishalukkuuteen erityisesti niiden henkilöiden kohdalla, jotka lähtökohtaisesti eivät ole kiinnostuneita kehittämään osaamistaan
- PIAAC-tutkimuksen mukaan taloudelliset syyt ovat pääasiallinen osallistumiseste 9 prosentilla heikot perustaidot omaavista, kun keski- ja korkean taitotason ryhmässä taloudelliset syyt ilmoitti pääesteeksi 2 prosenttia
- Etuuksilla on merkitystä, mutta ne eivät näyttäyty keskeisenä pullonkaulana tai haasteena Suomen järjestelmässä
 - OECD: kokonaisvaltaiset ohjaus- ja neuvontapalvelut, etsivät palvelut, räätälöity koulutustarjonta
- Tärkeää, että palvelujärjestelmä ohjaa, kannustaa ja tarvittaessa velvoittaa osaamisen kehittämiseen

Yksilöiden kannusteet osallistua ”oikeaan” koulutukseen

- OECD:n näkemyksen mukaan nykyinen kannustinjärjestelmä ohjaa henkilöitä osallistumaan formaaliin koulutukseen, kuten tutkintotavoitteeseen korkeakouluopiskeluun
 - Etuuksiin liittyy myöntökriteerejä, jotka johtavat siihen, että ne mahdollistavat heikosti non-formaalin kouluttautumisen (koulutuksen järjestäjää koskevat kriteerit, vähimmäiskesto, päätoimisuuden vaatimus)
- OECD:n mukaan Suomessa tulisi tutkia mahdollisuuksia kohdentaa etuuksia nykyistä vahvemmin työmarkkinoiden kannalta relevanttiin koulutukseen.
- Etuuksien kohdentumiseen voidaan vaikuttaa ainakin kolmella eri tavalla
 - Koulutustarve- ja tarkoituksenmukaisuusharkinta (esim. etuuksien käytön rajaaminen tiukemmin työvoimapula-aloille opiskeluun tai opintoihin, joiden tavoitteena on koulutustason nostaminen)
 - Ohjaus- ja neuvonta
 - Taloudelliset kannustimet (esim. etuuden tason sitominen koulutuksen työelämärelevanssiin)

Etuusjärjestelmään tehtäviä muutoksia pohdittava suhteessa uudistuksen tavoitteisiin

- Jatkuvan oppimisen uudistuksen tavoitteita:
 - Osaamistason nostaminen
 - Perusasteen jälkeistä tutkintoa vailla olevien työkäisten määrän ja osuuden vähentäminen
 - Osaamistason ja osallistumisen lisääminen aliedustetuissa ryhmissä

Pohdittavaksi

- Ovatko nykyiset etuusjärjestelmät riittävän kattavia? Tuleeko etuuksia kehittää nykyisten rakenteiden pohjalta siten, että ne nykyistä paremmin tukevat jatkuvan oppimisen tavoitteita vai tarvitaanko suurempia uudistuksia?
- Kuinka yhteiskunnan tulisi pyrkiä ohjaamaan sitä, miten ja mihin resurssit suuntautuvat?
 - Eli kuinka ja miten tulisi säädellä sitä, kuka opiskelee ja mitä opiskellaan?
 - Opintojen tarkoituksenmukaisuusharkinnan höllentäminen/tiukentaminen
 - Sivutoimisen opiskelun mahdollisuuksien laajentaminen työttömille
- Tuleeko kaikilla olla mahdollisuus (tai toisaalta velvollisuus) kehittää osaamistaan etuuslajista riippumatta?
 - Esim. tulisiko työttömyysaikana priorisoida osaamisen kehittämistä vai työnhakua?

**Jotta uudistus on
mahdollinen,
on tärkeää löytää
yhteinen linja ja tahto.**

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET